



SANTA BÀRBARA

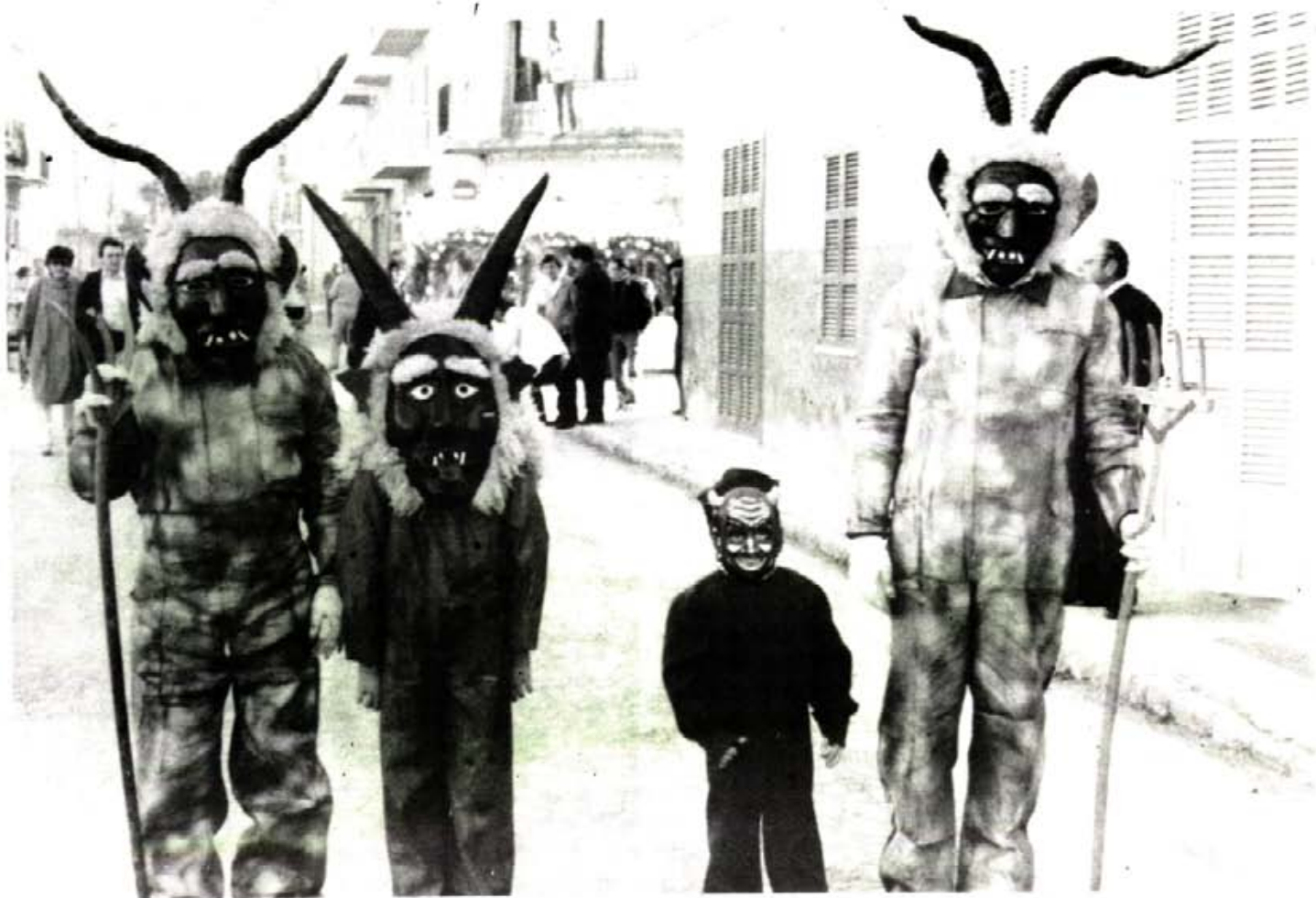
full parroquial

VILAFRANCA DE BONANY

DIP. LEG. 26 - 1980 NUM. 63 GENE 1.986

PREL
10/11/86

DIA DESSET SANT·ANTONI
I A VINT SANT SEBASTIA
QUI BONES OBRES FARA
NO TENDRA POR DEL DIMONI



PERSONATGES POPULARS

L'AMO EN JAUME BOSCANÀ

Tal vegada la ventura més gran que ha tocat a Vilafranca al llarg dels tres-cents anys de la seva història és el tenir de batle al començament de la guerra civil espanyola un del homes de més seny que ha passat per la nostra vila: Jaume Bauzà Rosselló, popularment conegut per l'Amo En Jaume Boscanà.

Ara tendria 105 anys, va néixer l'any 1880 a la casa nº 16 del carrer de Fra Lluís, que malgrat hagi canviat de propietari, conserva el nom primitiu de Ca'n Boscanà. Pertanyia a una acomodada família de gran prestigi en el poble. Va morir l'any 1958 a la casa marcada amb el nº 12 del carrer de l'aigua, a 78 anys d'edat.

L'amo En Jaume era de forta complexió, home robust i de gran energia, dedicat a l'agricultura, va ésser molt entès amb el bestiar, principalment amb l'oví i el cavall.

Va tenir dues filles monges, anomenades de La Caritat, Sor Immaculada i Sor Empar. D'acord amb els dogmes de l'església, tenia ben arrelades les seves creences religioses. Dotat de gran cavallerositat i recta línia de conducta era home predisposat en enfrontar-se a la injustícia i la mentida, vingués d'allà on vingués.

En política va ésser de dretes tota la vida, de la dreta que s'anomena culta i civilitzada obert al diàleg, era respectat i ben vist per tothom. Fervent defensor dels drets humans, a la guerra es va distingir per la forta oposició als excessos de la dreta franquista. En aquells difícils moments es va jugar el tot per tot per evitar el mal, amb resolta disposició de donar en tot moment una mà al qui estava en perill.

Quan els vilafranquers de demà, sense apassionament, donaran un repàs als fets succeïts aquell ja llunyà i dramàtic any 1936, quedaran meravellats d'haver tingut a la vila un batle de la talla de l'amo En Jaume Boscanà, que amb els seus esforços impedi el fer créixer la pàgina negra de la petita història de Vilafranca durant el trist període de l'alçament revolucionari falangista.

El dia 5 del mes 10 de l'any 1980, aquesta revista va publicar un escrit que duu per títol: Sa Plaça, Carrer Major i Principal, el paràgraf darrer, textualment diu: "Mai per mai es podran contar degudament aquests successos sense tenir present les excel·lents qualitats humanitàries d'aquell gran home que fou l'amo En Jaume Boscanà, primer batle d'aquesta vila durant l'anomenat "Movimiento Nacional". Per la seva gran hominú i sentiments humanitaris seria d'alarbar el que, sense esperar més, el nostre primer ajuntament democràtic es dignàs dedicar-li aquesta plaça a aquest home, que pel seu gran treball en bé del nostre poble hauria de tenir el seu nom incrustat amb lletres d'oru la plaça, que solament a ell i a ningú més pertany".

Amb tota seguretat les futures generacions sabran valorar degudament els mèrits d'aquest recordat personatge, i amb tota certesa li concediran tan especial distinció sinó que també demanaran que amb tota dignitat sigui proclamat fill il·lustre del poble, i el seu retrat col·locat en el lloc més vistós de la sala per presidir, com a batle, exemplar tots els actes del nostre Ajuntament.

Bartomeu Estrany



CARTES AL FULL

UNA OPINIO

"...la Parròquia no és una oficina de dir misses i de repartir sagraments?"

L'any 36 i 37, molts de dies abans de Nadal, ja preparaven tota classe de torrons, pollastres, indiots i altres menjars, i suc de tota classe, per després de la missa empeçolar-s'ho. Ah! i era una casa particular, fora de la Parròquia, dins la casa tenien un capellà a posta, però era una casa de SENYORS, però particular, així que...

I seguint el fil a aqueixes frases més amunt esmentades... són unes frases o paraules molt ben dites (no vull entrar en polèmica amb ningú) però no han tingut en compte el Vaticà II, que com tinc entès, s'amotla un poc a les circumstàncies de la vida i un poquet a la societat actual, tenint també en compte que el qui vol rebre un sagrament o el vol fer donar a un altre (en aquest cas el baptisme) ha de tenir ple coneixement del que va a rebre, però el baptisme, per aquí, és un sagrament que qui el rep no sap el que fa, hauríem d'esperar que tingués ús da raó per a saber si el vol o no el vol rebre.

Si anam a cercar això, moltíssims dels qui prediquen la Paraula de Déu, l'Evangeli, només la prediquen però no ho fan (mal exemple) i no heu de trobar gens estrany que dels qui l'escolten n'hi hagi que no la segueixin.

Sempre havia sentit a dir que una missa no valia res (en duros) perquè valor, VALOR, sí que el té infinit; crec que una missa ben dita i ben oïda per tots els cristians, encara salvaria el món (que no sé si ja té cura).

L'almoïna de les misses, segons les normes actuals, és de tres-centes pessetes, si la comanau i no les donau, també la us diran. Els funerals i noces diuen: Donau la voluntat, pareix que s'ha de donar un poc més, per les misses de Sant Gregori, se'n donen un parell de mils, què és?, que Sant Gregori té més bo allà dalt que els altres?, ja sabem que hi ha moltes despeses:llum, cera, vestits, i que "no solo de pan vive el hombre", però que no diguin VAL...

La parròquia no és una oficina de repartir sagraments, ni tampoc una oficina de recaptació.

Si tots formàssim un equipo a missa molta gent aniria, me digué un capellà un dia: "Hay que aguantar el tipo". Hi havia en es Pas d'En Quint gent de gran procedència, ara, per conveniència, i llavors per gran "postín".

Jaume Nigorra

INFORMACIO SOBRE ELS ESTATUTS DE L'ASSOCIACIO DE PARES.

Després dels darrers esdeveniments succeïts, crec urgent i necessari donar a conèixer uns quants punts realment importants dels ESTATUTS DE LES ASSOCIACIONS DE PARES.

Un d'aquests punts és que la Junta Directiva s'elegirà per dos anys. Malgrat avisats a la darrera reunió de que l'actual Junta ja havia complert el temps reglamentari, no s'han convocat per part de la Presidència, eleccions.

Un altre punt és que al començament del curs, la Junta Directiva, presentarà el programa a desenvolupar, després d'haver estat, dit programa, aprovat per majoria (ni tan sols enguany la Junta Directiva ha estat convocada).

Un següent punt és que totes les decisions s'han de prendre per majoria, i així ha de quedar reflexat en acte i quantes decisions ha pres la presidència sense consultar a la Junta?

Prendre decisions sense estar recolzades per la majoria dels components de la Junta, hipotecar l'actuació de la propera Junta, no complir els estatuts, trob que és una apropiació indeguda de poder, o sigui, una forma de dictadura (no vull creure que cert comunicat d'un grup polític es referís a aquesta classe de progressisme).

Crec a l'elegir nova Junta, seria convenient saber clarament quan comença i acaba, ja que el curs escolar present, haurà volat. Caldria, també, que tothom tingués coneixement dels estatuts i així, respectant totes les regles del joc, poder tenir una actuació recolzada per una majoria legalment constituïda.

En dir això, no pos en dubte la bona voluntat i valua de ningú, però, en democràcia, la forma també és important.

Sebastià Nicolau

II CONGRES DE LA UNIO DE PAGESOS DE MALLORCA

Vilafranca fou escenari durant els dies 7 i 8 de desembre del II CONGRES DE LA UNIO DE PAGESOS DE MALLORCA que comptà amb molta animació en els debats de ponències, i de forma especial l'acte de cloenda que reuní a la "Parada Bar Los Melones" a més de mil persones, entre afiliats i simpatitzants del sindicat pagès.

Després d'aquest congrés, quedà clar que la Unió de Pagesos cercarà el seu relleu dins la societat mallorquina, i que si els objectius s'aconsegueixen amb la claretat que s'han proposat, els pagesos de Mallorca no tindran res que envejar als pagesos europeus. Els debats de les cinc ponències presentades, de les quals només una fou rebutjada, marquen el camí a seguir, encara que bastant dur, pel sindicat fins al pròxim congrés.

La sequedat dels darrers anys, és un dels problemes que més consciència i amb més solucions factibles es plantejaren els pagesos en el passat congrés i on es presentà la recollida d'aigües de la Serra de Tramuntana que es perden a la mar, com sortida a l'agreujament del camp mallorquí, mancat d'aigua aquests darrers anys.

L'ENTRADA D'ESPANYA EN EL MERCAT COMÚ, ES POSITIVA PER ALS PAGESOS DE MALLORCA

El Congrés de la Unió de Pagesos de Mallorca, remarcà com a molt positiva l'entrada d'Espanya dins el Mercat Comú Europeu, però en conclusió, i perquè els productes del nostre camp es mantinguin dins el nivell europeu, manca una ordenació de cultius i una millor planificació agrícola i ramadera, tot sigui pel bé d'una ferma potenciació i consolidació del sector agrari mallorquí.

D'altra banda, la U.P.M. deixà ben constatada la seva total i absoluta oposició, mitjançant denúncies constants contra l'entrada de productes de fora, que desestabilitzen els nostres mercats.

CONTRA LA CONSELLERIA D'AGRICULTURA DE LA COMUNITAT AUTONOMA.

A la ponència que tractà la línia sindical a seguir, la Unió de Pagesos denuncià la manca d'atenció de la Conselleria d'Agricultura cap al sindicat

pagès. La darrera ponència debatuda, "incompatibilitats", seria rebutjada per la majoria de congressistes, quedant el tema, tal com estableixen els estatuts, és a dir qualsevol persona que ocupi càrrecs públics, podrà optar a ser membre de la comissió permanent del sindicat.

ACTE DE CLOENDA DEL CONGRES

A l'acte de cloenda, que comptà amb una participació massiva, es va fer pública la llista de la nova junta que portarà la U.P.M. fins el pròxim congrés. Finalment, s'ha de resaltar de manera positiva, el que un 70% dels pobles de Mallorca estassin representats en el congrés pagès i de manera negativa cal dir que la població anfitriona, Vilafranca de Bonany, no tingués cap representant en el congrés i això que el nostre poble és el tercer de Mallorca amb més extensió de cultiu, sempre damunt l'àrea del municipi, amb un 93% dels 7 quilòmetres quadrats que té de terme municipal Vilafranca.

Miquel Barceló

GLOSES

POPULARS

Per l'amo En Toni Salero

Per tot el món és igual
un no pot xerrar de s'altre
algun que deu i paga
ja pot dir estic cabal.
És una tranquil·litat
es no deure a ningú
perquè pot estar segur
que no serà molestat.
Alguns pics no pot esser
viure i no haver de deure
un qualsevol s'hi pot veure
i no acaba de viure a ple.
Moltes coses en sa vida
a alguns les sol passar
i algun molt bé li va
i altre viu a l'avorrida.
Tots mos hem de conformar
amb lo que Déu mos envia
un ne viu amb alegria
i altre li toca es penar.

ELS CULTIUS I LES LLUNES

Sa gent d'es camp sap molt bé
que a s'hora de sembrar
de coir o de podar,
mirar SA LLUNA convé.

No mos explica sa cienci
tots es detalls comprovats
que demostren sa influenci
de SA LLUNA en es sembrats.

Es pagès d'experienci
de SA LLUNA està pendent.
Troba molta diferenci
entre MINVANT i CREIXENT.

Sap que sa planta no medra
ni dóna bon rendiment,
si en lloc de terra té pedra
o falta qualque element.

Per exemple, sa humitat
apropiada, oportuna;
o que regui quan SA LLUNA
no està en es QUART adequat.

S'agricultor té raons
per conèixer es beneficis
o per contra es perjudicis,
de ses QUATRE LLUNACIONS

Sempre s'ha especulat
ve de lluny i és antic:
Quina LLUNA fa profit
en ses feines d'es sembrats...?

Quatre fases té SA LLUNA;
Dos QUARTS: CREIXENT i MINVANT.
LLUNA PLENA o també VEIA
i LLUNA NOVA o GIRANT.

Es CREIXENT, panxa a PONENT;
sa part dreta, com sa D.
Es MINVANT, panxa a LLEVANT;
per s'esquerra formant C.

Sa LLUNA PLENA és completa
i surt a posta de SOL.
Sa LLUNA NOVA, discreta,
s'amaga perquè du dol.

Antany era popular
una modesta cultura
de tradició secular.
Avui encara perdura.

Al.ludia an es trebais
en cultius segons ses LLUNES.
Poden citar-se qualcunes
de ses normes i detalls.

"PLANTES DE FRUITS ENTERRATS"
com patates, cebes i ais...
en LLUNA VEIA es trebais
s'han de fer an es sembrats.

I ses que "A L'AIRE TENEN
ES SEUS FRUITS", tan desitjats,
siguin prebes, melons, blats,...
amb LLUNA NOVA convenen.

"ARBRES DE FUIA XARUCA"
o "CADUCA", és important
trebair-los en MINVANT.
No tendrà es fruit corc ni cuca.

I "ES DE FUIA PERENNAL"
que mai cau, (com sap sa gent),
convé sigui en CREIXENT.
Dit d'un modo general.

En sa sembra és important
i s'ha de tenir present.
Llavor jove, vol MINVANT.
Quan és antiga, CREIXENT.

Pensaven així ets entesos
temps enrera, d'es cultiu.
Ara més d'un ja se'n riu,
d'aquells bons i antics pagesos.
Rafel Cifre

POBRES CAPELLANS

Si predica més de deu minuts: no acaba mai!
Si predica curt: és molt còmode, no té ganes de parlar.
Si parla de la contemplació de Déu: ja s'enfila pels núvols!
Si comenta problemes socials: ja es fica en política!
Si casa i bateja tothom: malgasta els sagraments!
Si exigeix una preparació: només posa dificultats a la gent!
Si s'està sempre a la parròquia: no visita els feligresos.
Si visita els feligresos: no se'l troba mai a la rectoria!
Si no organitza trobades: en aquesta parròquia no es fa res!
Si fa obres al temple: com se'ls gasta en temps de crisi!
Si no en fa: ho té tot abandonat!
Si demana diners: és un pesseter!
Si no en demana: deu ser que li'n sobren!
Si fa cas del consell parroquial: es deixa manipular per tothom.
Si no té consell: és un individualista!
Si és jove: no té experiència.
Si és vell: s'hauria de retirar!

Però quan se'n va o es mor: era realment insubstituïble!

CONVERSAM AMB ...

Quan un dia, llegint el diari, vaig veure que a un Certamen Internacional, concretament al Certamen de Brusel·les, havien concedit una medalla de bronze a un vilafranquer, vaig pensar: Mira aquest home, els seus treballs són reconeguts més enllà de les nostres fronteres, i segurament que dels seus paisans, qualcun n'hi haurà que sabrà que té una fàbrica de patatilla, però que sàpi-guen que és un inventor, és ben segur que ningú".

Per a conèixer-lo se'm va ocórrer que la millor manera seria parlar amb ell, i que fos ell el qui ens contàs coses de la seva vida i de la seva obra.

Una tarda, asseguts devora el foc, a ca la seva germana Antònia, i mentre fora feia un fred que pelava...

-L'amo En Joan, presentau-vos, vós mateix -Idò mira, som vilafranquer, industrial, inventor i cristià, més que cristià!, jo diria que som un fervent enamorat del cristianisme, si no ho hagués estat, essent així com som un home de món, crec que hauria estat un home perdut i la vida m'ha ensenyat que el ser bon cristià és ésser home.

-Ens heu dit que éreu vilafranquer, això és evident, també deis que sou industrial, quina indústria és la vostra? som un apassionat de la indústria, d'això n'he tret profit. M'agrada la maquinària i l'elaboració de productes alimentaris, encara que també m'agraden les gerrerries, les teuleres, l'agricultura, el comerç i el turisme.

-Aquest producte fabricat vostre, i que ha assolit fama a tot arreu de la nostra illa, és la Patatilla 007, ens podrieu dir com va néixer, i el per què d'aquest nom ten de pel·lícula?.

-Vaig posar un petit negoci a Ciutat de productes alimentaris, menjars elaborats. Després de cert temps vaig veure que això tenia molta acceptació. També fèiem patatilla, i ens sortia tan bona que les dones, o cuiners de restaurants, s'estimaven més la nostra patatilla, que la seva pròpia, i de cada vegada n'havíem de fer més. Aleshores pensàrem que, en lloc de dedicar-nos a fer altres menjars, convendria més just fer patatilla.

En el començament érem uns quants socis, dos dels quals érem N'Alou i jo, Font, per això la patatilla es deia ALFO. Aquesta primera temptativa de posar en marxa el negoci de la patatilla va anar malament, i es va disoldre la societat, més endavant, jo tot sol vaig muntar una nova fàbrica, i vaig pensar que el nom del producte havia d'ésser un que cridàs l'atenció del públic. En aquelles hores estaven de moda les pel·lícules de James Bond, Agent 007, i em vaig dir, aquest sí que és conegut, i així va néixer la patatilla i el seu nom.

-iQuin és, segons vós, el secret per a triunfar en la vida?

-El treball. És el do més gran que Déu ha donat a l'home, sense el treball no s'aconsegueix res, no em referesc al treball dur, pesat (que requereix molt d'esforç físic), sinó al treball que cada persona té encomanat. Per a mi tant d'admirar és el sacerdot, la madona d'una casa, el militar, l'industrial, el banquer, el nin que estudia... com el picapedrer, el teuler, el ferrer, etc...sempre que compleixi amb la seva tasca, i s'esforci en desenvolupar el seu treball de la millor manera que sap.

-Pareixeu un home molt actiu...

-Això sí, no m'agrada estar sense fer res, quan no treball, pens, llegesc, faig gimnàsia...procur estar content, mirant sempre les coses des del seu costat bo.

-I de salut, com anam?.

-Som més bé un home fràgil, no he estat mai un home de molta salut, sempre he admirat aquests que tenen una salut de ferro.

-Bé, poc a poc, hem anat coneixent l'industrial, la persona...és hora, idò, de començar a parlar un poc de l'inventor...

-En el meu poble, m'és molt difícil parlar-ne. Hi ha un refrany que diu "Nadie es profeta en su tierra". Voldria comprenquessi que no som orgullós i que som un simple ciutadà al qui agrada la inventiva, i a la que hi dedic els moments de lleguda.

-iFa estona que us agrada la inventiva?.

-Sempre m'ha agradat, i encara que hagi perdut moltes batalles, no m'he cansat,

JOAN FONT

i esper que un dia guanyaré la definitiva, ja diuen que qui juga amb foc, es crema, idò, com que jo empr el temps inventant coses, esper que qualche dia haurà valgut la pena.

- Però, crec que ja heu aconseguit coses importants, no és ver?.

-Tenc registrades algunes patents, a més he aconseguit alguns diplomes i medalles en exposicions internacionals.

El Rei d'Espanya, em va rebre, juntament amb tots els inventors que anàrem a exposar a Ginebra, jo vaig exposar-hi el BIOLEO, per cert que TVE m'ha demanat una entrevista perquè expliqui aquest invent.

-Ens podríeu explicar alguns dels vostres invents?.

-Sí, us n'explicaré un parell, podem començar per una cosa que afecta molt

segons on tengui la tracció el cotxe, van damunt dos "rodillos" els quals tenen un eix que ve a ser un diferencial, i la força del motor del mateix cotxe, mitjançant acoblament als "rodillos" fan moure unes hèlices propulsores.

Això és d'utilitat en rius, llacs i mars tancats, allà on no hi hagi moltes ones, els avantatges més grans que té són que acurça distàncies, i evita càrrega i drescàrrega de mercaderies.

La primera prova la vaig fer al Port de Palma, vaig anar del Club Nàutic fins a S'Arenal, uns 17 quilòmetres.

-I aquest invent nou en el que ara hi estau treballant, EL BIOLEO, què és?.

-És el nom que he posat a una nova font d'energia que s'extreu de la BIOMASA, la qual no és més que les matèries primes que es recullen dels boscs, herbatges, i tota classe de fustes.

De tota aquesta matèria se'n poden fer molts de derivats, pols per a combustible



als pagesos en aquesta temporada: L'eliminació de les gelades en els cultius.

Ve a ser com un "riego por aspersión", però en lloc d'esser aigua, el que s'espargeix, és aire calent. Cada arbre té el seu propi aspersor.

Per aquest invent em concediren la medalla de bronze a l'exposició Internacional de Brusel·les.

-És interessant, aquests anys d'aquestes gelades tan grosses pareix esser que podria evitar molt de mal als arbres. I aquell altre invent que anàreu amb el cotxe per dins la mar...

- Ah! sí, allò és un model de propulsió per a embarcacions, consisteix en acoblar el cotxe sobre una plataforma amb dos esquís (com si fos un "catamarán") i el cotxe queda amarrat fent un sol cos, les rodes davanteres, o les de darrera,

sustitut del fuel-oil, carbons, quitrà i gas líquuable. És una font d'energia inagotable i que en molts de llocs substitueix el petroli.

La meua idea és la de proveir a les teuleres de Mallorca d'un capolat que pugui substituir la llenya i així reduir el treball del productor, a més dels teulers també se'n podran aprofitar les granges, els hotels, forners, etc...D'aquesta manera reduiran les seves despeses més de la meitat.

Ara ja coneixem un poc En Joan Font, aquest inventor vilafranquer, i que s'hi sent de veres, i també coneixem una mica de la seva obra.

Us deim adéu i us encoratjam a que, aquesta tasca tan noble que duis a terme, tengui continuïtat en el futur, i que els vostres invents es puguin comptar com a encerts.

Antoni Amengual

COSES DE TEMPS

PASSAT

EL SALUET DE SON SERRA DE MARINA

Durant la meva infantesa, quan trescava les terres humíferes del meu poble de Vilafranca de Bonany pels viarans i caminois o camades foravileres, a vegades quedava corprès i embadalit per un saluet estrany que venia de molt enfora, que no era de cap foraviler, ni de cap aucell, ni del pito del tren que cada dia sentíem al passar per la propera vila de Petra.

¿Què és això munpare?, i em contestava: això és el saluet de Son Serra de Marina, que quan fa mal temps a la mar siula tant fort, com has sentit. Jo no sabia què era el saluet i ningú m'ho explicava; però escarrufava aquell siulo que avisava del mal temps i s'escolava tremolós pels figuerals i ametlerars com un crit d'alerta a tots els pagesos de la contrada que contraven amb la lluenta suor o l'arrufadís fred les terres fèrtils del Pla, que encobeeixen les terres més grasses de la nostra illa.

Fa pocs anys vaig tenir ocasió de trepitjar i recórrer els paranyes de Son Serra i vaig demanar pel misteriós i tètric saluet, podent aclarir que fa vint-i-sis anys que va desaparèixer el forat de la roca per on sortia l'esglaiador broll d'aigua empesa pel bramul d'un vent furiós i que s'havia acabat per a sempre el famós saluet, com també un altre, no tan feréstec, que existia a un centenar de metres lluny del més important, situat al front del Pla del Pedacet, que la maror escumosa i agressiva el va engolir un dia trist i negre de l'hivern, fa uns deu anys.

Així s'ha acabat la història del Saluet de Son Serra de Marina, que les noves generacions mai no veuran, que s'alçava, de vegades, fins a sis metres per remullar els qui s'hi acostaven, quedant-ne ara unes quantes pedres grosses a la vorera de la mar vençudes i ajegudes pels temporals, suara seques, suara banyades, que en altre temps havien esflorat les ones rebentes que amb les gratelloses escarrinxades sempre s'enduïen qualque granet.

Adéu! Saluet de Son Serra, que amb les teves pedres grosses ens defensares com un gegant en èpoques passades de les envestides furioses de la mar que, afamagada, cercava noves fronteres i que amb el teu siulo misteriós ens avisaves que ens arredossàssim a lloc segur, guardats del temporals desagradables.

Mateu Bauzá



FESTA INFANTIL A CA SES MONGES

Per aquestes dates, tots volem expressar la nostra alegria d'alguna manera, ja sia cantant, ballant o fent comèdies. Aquest any els nins de l'escola de Ca Ses Monges feren una mostra de les seves activitats artístiques. Hi participaren des dels més petits fins els més grandets, cantant nades, recitant poesies, balls mallorquins, etc... cal esmentar les titelles que divertiren molt, tant a grans com a petits.

La tarda quedà complerta, ja que a les representacions teatrals, molt ben logrades, gràcies a la bona labor de les monges encarregades de dur a terme el seu ensenyament; hi hem de sumar la excel·lent actuació de les nines i nins de l'Escola de Ball de Vilafranca, els quals aportaren el seu gra d'arena perquè a aquest horabaixa de festa no hi faltàs res.

For un horabaixa en què els nins, amb el seu entusiasme feren viure als adults el seu infantilisme que tots duïen dedins.

Esperam que aquestes festes infantils no acabin aquí, sinó que poguem assistir prest a una altra.

Enhorabona a tots els col·laboradors i a veure si l'any que ve us surt tan bé com enguany.

Bàrbara Sastre

MURTERO - MURTERA

De llinatge són Barceló.

Aquest malnom té el seu origen, procedeix d'un topònim (nom de lloc). Temps enrera eren molt poques les cases que tenien cisterna i també eren molt pocs els pous de foravila, la gent, les famílies anaven a cercar l'aigua, per beure i aguiar, als pous comuns; i als pous comuns hi duïen els animals i les bèsties per abeurar.

A Sa Penya, molt prop de les cases velles, hi ha encara avui, el pou comú anomenat "Es Pou de Sa Murtera", dit així perquè devora el coll (a la rebranca) del pou hi creixia una murtera amb molta esponera.

Era el Pou de la Murtera, un pou d'aigua fresca i bona, on hi anaven a cercar aigua per beure les dones i al.lotes de moltes famílies vilafranques.

El Pou de sa Murtera, o sigui Sa Penya, no està massa lluny del poble de Vilafranca, però anant a peu i carregats amb dues gerres d'aigua així mateix hi havia una bona tirada.

A finals del segle passat ha havia una al.lota vilafranquera, fadrina, gallarda i fenera, que tenia una catefa de germanets més petits, que anava cada dia a cercar aigua al Pou de Sa Murtera.

I de totes aquelles al.lotes i dones de Vilafranca que anaven a cercar aigua al Pou de Sa Murtera, només una, aquesta, sabia dur tres gerres d'aigua cada viatge, una damunt el cap, i una penjada a cada braç. Les altres dones sols en sabien dur dues, una damunt el cap i l'altra penjada al braç.

Tres gerres cada viatge!, allò era una proesa entre aquella gent senzilla, i aquest fet, saber dur una gerra damunt el cap, sense aguantar-se-la, i també els molts de viatges que aquella al.lota havia de fer al Pou de Sa Murtera, perquè a ca seva tinguessin sempre aigua per beure els seus pares i els seus germanets, feia que les veïnades i la gent en veure-la passar, de buit o carregada li diguessin:

-¿Què ja te'n tornes a Sa Murtera?

-¿Què ja véns de Sa Murtera?

I tants de viatges al Pou de Sa Murtera va fer aquella al.lota, que li posaren Na Murtera.

Murteros i Murteres foren els seus fills i pel mateix malnom són coneguts els seus descendents.

Miquel Florit Huguet

JOC I JUGUETES

Els passats dies 12,13 i 14 de desembre tingué lloc al saló d'actes de la Caixa d'Estalvis de les Balears, una exposició de juguetes a càrrec dels alumnes del Col·legi Públic de Vilafranca, i sota la direcció del Servei d'Orientació Educativa del mateix centre.

Es pot qualificar de molt interessant tot el que allà poguérem veure, sobretot les obres manuals fetes pels mateixos alumnes de l'escola. Jo destacaria, emperò, la importància que tenen els consells que, en forma de criteris per a la compra de juguetes, ens feren arribar a tots els pares que tenim nins en edat de comprar-los-en, i que moltes de vegades no sabem quines són les que més profit els puguin fer.

D'aquest fullet, que ens posaren a l'abast, destacaria els següents punts:

-És important que les juguetes serveixin per a jugar. Jugant, el nin descobreix el món i desenvolupa les seves capacitats.

-La jugueta ha d'evitar fomentar la violència i no posar obstacles a la imaginació.

-El material de la jugueta no ha d'esser tòxic.

-Com més petit és el nin, més gran ha d'esser la jugueta, i més fàcil el seu maneig.

Pens que aquestes recomanacions ens faran més senzilla la tasca a l'hora d'haver de decidir quina és la jugueta que hem de comprar per al nostre fill, per tant, si així és, el que hem de demanar és que aquest tipus d'exposicions tinguin continuïtat de cara al futur.

Antoni Amengual

CONCURS: XARXA DE CLAVEGUERAM DE VILAFRANCA
PREMIS

- 6È. DIBUIX: LLORENÇ ARTIGUES OLIVER
ESCRIT: JORDI SANSÓ FLORIT
7È. DIBUIX: MARGALIDA BOU BAUZÀ
ESCRIT: SEBASTIÀ BOVER NICOLAU
8È. DIBUIX: ANTÒNIA MASCARÓ GARÍ
ESCRIT: JOAN MASCARÓ BAUZÀ

LES AIGÜES BRUTES

És difícil parlar de les aigües brutes sense parlar de les aigües netes sobretot a Vilafranca. Les aigües brutes són les aigües residuals dels cloïcs negres o foscs repartides ha on van els incurrums i les aigües d'on renten les aigües d'on renten són les més contaminades ja que tenen molts de productes químics.

A Vilafranca les aigües no estan encara canalitzades ni les brutes ni les netes, per lo qual és un assumpte de primera necessitat, ja que segons unes mostres que es feren, la majoria dels pous que estan dins el poble estan contaminats i no donen els pous ni mo també moltes de cisternes que la gent amb beu amb el perill de intoxicarse.

Les aigües també es contaminen amb els residus de les fàbriques, que estan en els pobles industrials o ha per grans ciutats, també les aigües es contaminen molt al riu de la península, per Vilafranca, es així com he dit antes.

L'aportament actual, ha fet un peu on han tractat bastant aigua bona, ara estan preparant les instal·lacions corresponents per posar les tuberies necessàries per posar en funcionament el difícil projecte.

Les aigües netes i les aigües brutes que se fan en uns dels cases i allà dones, passen com tals, aigua per les brutes i donant per les netes.

Les aigües netes van del pou, a les cases, i les brutes van de les cases, per dins les tuberies, llurs del poble, on s'han instal·lat una depuradora, i aquesta aigua passa als horts per regar. Esperem que això sigui veritat.

Juan Mascaró Bauzá

II CONGRÉS IN TERNACIO NAL DE LA LLENGVA CATALANA MCMVI 86

En el logotipo del II Congrés se ha querido enlazar con la primera edición

SI VOLEM BON ANY HEM DE SEMBRAR CADA ANY.



I tothom ho ha de fer a la seva manera, amb les seves eines i amb l'esforç de cada dia.

Per aix , el Consell Insular de Mallorca du a terme la seva tasca, defensant la qualitat de vida a tots els pobles i ciutats mallorquines, fent arribar a tothom la nostra



cultura i garantint uns bons serveis públics. I ho fa a través de les

diverses àrees d'actuació:  rea Econ mica, Acció Social i Sanitat,  rea de Cultura i Esport, i  rea de Cooperació i Ordenació del Territori. Sembrant perquè tothom pugui recollir els fruits.

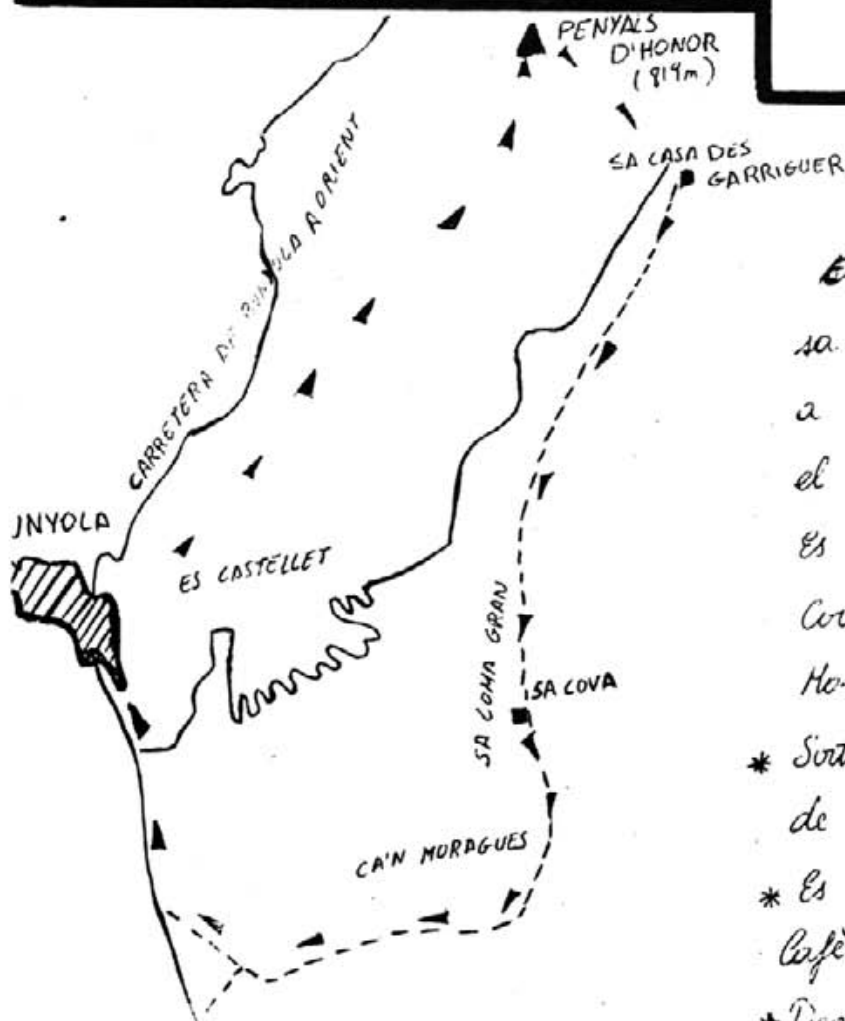


CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Excursió dia 19 de Gener
al "PENYALS D'HONOR"

En aquesta excursió anirem a sa part de Bunyola concretament a sa Comana. S'itinerari serà el seg ient: Bunyola, Es Grau, Es Penyals d'Honor, Sa Coma Gran, Cova de cal Senyor Guillem, Ca Na Moraques, Es Cocons, Bunyola.

- * Sortirem a les 8 h. de la plaça de s'estany.
- * Es qui vulgui es pot apuntar al Caf  Amicant. hors de dia 15.
- * Dep sit 500 pt.





notícies fresques

COLCADA DELS REIS

Dia 5, a les 19 de la tarda.

Davant l'església, arribada dels tres Reis d'Orient, amb una curta representació del Rei Herodes, a continuació els Reis adoraran el Nin Jesús, assistiran a la celebració solemne a la que el Cor Parroquial interpretarà els seus millors villancets.

A la sortida els Reis, com és costum, repartiran joguets a tots ets al.lots que hagin pensat a enviar sa carta.

---+---+---+---

SES NOTÍCIES corren com es vent que se'n va pels baixos i alts, se diu que es nostros municipals de ses multes, cobren un tant per cent.

És una equivocació això que diu molta de gent, perquè d'aqueix tant per cent no en menjaran torró.

---+---+---+---

ENS ALEGRE la notícia que ha donat un diari madrileny: En Salvador Font Estrany ha estat nomenat Subdirector Comercial de CAMPSA.

Potser que pel nom i llinatges no sapigueu de qui es tracta, però si us deim que és En Salvador Paxeco (d'es Forn), és ben segur que el coneixereu.

---+---+---+---

NO ÉS QUE ens oblidem dels naixements, si n'hi hagués hagut qualcun ho posaríem, però no n'hi ha hagut cap.

---+---+---+---

SES MATINES anaren de lo millor, hi hagué molta gent. L'espectacle fou de veure: Sibil·la, villancets a càrrec dels nins de Ca Ses Monges, Ball de bot a càrrec de l'Escola de Ball de Bot de Vilafranca i dels Aires Vilafranquins.

Sí, sí, ho heu entès bé, hi prengueren part les dues agrupacions (i que no és guapo això), però no passeu ànsia, cadascú va entrar pel seu portal (uns pel de les dones i els altres pel dels homes), i tota la nit, cadascú a la seva part, no es feren gens de nosa els uns als altres...

ALS SUBSCRIPTORS

Com cada any, per a facilitar el pagar la subscripció d'aquest FULL SANTA BARBARA, passarem pel domicili de tots els qui, dins el poble, troben cada mes el seu exemplar davall la porta.

---+---+---+---

FESTA DE SANT ANTONI

Beneïda de carrosses a les 15'30 de la tarda, hi haurà els següents premis:

- A la millor carrossa.
- A la millor cavalcadura.
- A l'animal més "raro".

---+---+---+---

Balanç del Full

ENTRADES

En caixa de l'any 1984.	57.059,-
Socis protectors	136.500,-
S'Ajuntament	20.000,-
Consell Insular	50.000,-
	<u>0</u>

263.559,-

SORTIDES

Material d'Oficina	41.832,-
Impressió	152.555,-

194.387,-

Quden en caixa 69.172,-

---+---+---+---

ELS DIFUNTS DE LA VILA



El dia 11 de desembre, als 82 anys, Na Margalida Ferrer Pascual, la mare d'En Felip. Al cel sia.